

OCENA FUNKCJONOWANIA CENTRUM NURKOWEGO PIECHCIN (BAZY PIECHCIN) W OPINII RESPONDENTÓW

Jolanta B. Cichowska

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy

STRESZCZENIE

W pracy przedstawiono pogłębioną (w stosunku do przeprowadzonych w 2017 roku pilotażowych badań) analizę oferty akwenu nurkowego Piechcin. Zamierzeniem było sprawdzenie czy sposób przygotowania usługi przekłada się na zadowolenie klientów, a podejmowane na miejscu aktywności korelują z powodami, dla których nurkowie wybierają to miejsce. Ponadto ustalono czy propozycja wprowadzenia dodatkowych udogodnień dla odwiedzających obiekt przełoży się na ich ponowny powrót do Bazy. Określono główne przeszkody braku częstych realizacji nurkowań w Piechcinie oraz problemy infrastrukturalne zbiornika. Szczególną uwagę zwrócono na kompetencje i kreatywność organizatora tej formy rekreacji, gdyż potencjał osobowy stanowi często wyznacznik sukcesu prowadzonej działalności (w tym szczególnie zapewnienia bezpieczeństwa odwiedzającym).

Słowa kluczowe: nurkowanie, konkurencyjność, bezpieczeństwo.

ARTICLE INFO

PolHypRes 2019 Vol. 69 Issue 4 pp. 97 – 110

ISSN: 1734-7009 **eISSN:** 2084-0535

DOI: 10.2478/phr-2019-0024

Strony: 14, rysunki: 5, tabele: 3

page www of the periodical: www.phr.net.pl

Typ artykułu: przeglądowy

Termin nadesłania: 20.08.2019 r.

Termin zatwierdzenia do druku: 23.10.2019 r.

Publisher

Polish Hyperbaric Medicine and Technology Society

WSTĘP

Działalność podwodna człowieka we współczesnym świecie przejawia się w trzech formach nurkowania. Są to: nurkowania dla celów komercyjnych, nurkowania dla celów militarnych i zadań specjalnych, a także nurkowania rekreacyjne. Różnią się one: przeznaczeniem, stopniem ich sformalizowania, oraz zabezpieczeniem medycznym i technicznym [1]. Nurkowanie turystyczne (rekreacyjne) jest coraz bardziej popularną w kraju formą spędzania czasu wolnego przez osoby różnych struktur wiekowych. Jak podają Józwiak i in. [2] aktywność ta wymaga odbycia szkolenia, najczęściej w postaci krótkiego (kilkudniowego) kursu. Autorzy zauważają, że przez swoją istotę nurkowanie rekreacyjne, postrzegane jako okazjonalne i sezonowe może stanowić zagrożenie dla osób uprawiających tę formę wypoczynku.

Wynika to z braku ciągłego treningu podtrzymującego nawyki, odruchy czy też niedostatecznej cykliczności powtarzania procedur awaryjnych (tak jak muszą ich przestrzegać np. nurkowie wojskowi). Dlatego też osoby podejmujące się tej aktywności powinny znać szczegółowe wymogi i kwalifikacje dla osób chcących uprawiać pletwonurkowanie, sposoby uzyskiwania tych kwalifikacji oraz przestrzegać zasad bezpieczeństwa. Podobnie organizatorzy baz nurkowych muszą stworzyć bezpieczne warunki dla nurków zgodne z zasadami obowiązującego prawa. Regulują je wybrane artykuły krajowych ustaw [3,4,5,6], normy PN-EN (Polska Norma wprowadzająca Normę Europejską) [7] oraz przepisy wewnętrzne Ogólnopolskiego Centrum Szkolenia Podwodnego Komisji Działalności Podwodnej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (KDP OCSP PTTK) [8]. Zbiorniki wodne przygotowane z myślą o szkoleniu nurków, prowadzenia dla nich kursów czy udostępniane w celach użytkowania przez inne kluby i centra nurkowe to najczęściej zalane kamieniołomy bądź wyrobiska. Zdaniem Zawadzkiego [9] są formami terenu posiadającymi niepowtarzalny charakter ze względu na duże głębokości, pionowe ściany (jako punkty referencyjne podczas zaawansowanych kursów), przejrzystość wody, zatopione elementy urządzeń oraz dobrze rozwiniętą infrastrukturę nawodną (np. platformy do ćwiczeń, parkingi, punkty gastronomiczne).

Przy dobrej organizacji obiekty wodne doskonale wpisują się w otaczający krajobraz i jak to jest w przypadku Bazy Piechcin, mogą stanowić element zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Stają się nowymi ekosystemami o zwiększonej różnorodności krajobrazu (także flory i fauny), które zmieniły funkcję użytkową danego miejsca z przemysłowej na rekreacyjną. Miarą tej atrakcyjności są oczekiwania potencjalnych użytkowników [10], a sam proces zagospodarowania i kompleksowego wykorzystania zbiorników wraz z otoczeniem jest uwarunkowany zapotrzebowaniem na określoną funkcję społeczną oraz walory otoczenia, które często same narzucają taką a nie inną formę wykorzystania [11]. W przypadku akwenu piechcińskiego jego funkcja od wielu lat jest nakierowana na określonego odbiorcę (nurka) i jego potrzeby. Celem opracowania jest analiza zbiornika pod kątem bezpiecznego zagospodarowania dla konsumentów oraz zwrócenie uwagi, które uwarunkowania sprawiają (infrastrukturalne, interpersonalne), że klienci chcą tu ponownie przyjeżdżać.

Jednocześnie ważnym było ustalenie, jakie aktywności nurkowie podejmują (m.in. nurkowania szkoleniowe czy typowo turystyczne) oraz czego oczekują od organizatora Bazy w zakresie poprawy warunków związanych z ich pobylem. W pracy dokonano próby oceny roli prowadzonej działalności w skali regionu i pod kątem zainwestowanych środków finansowych z Programu Regionalnego-Narodowa Strategia Spójności. Podejmowana tematyka wydaje się mieć swoje uzasadnienie, gdyż jak już podkreślała jedenaście lat wcześniej Berbeka [12] nurkowanie jest nadal współcześnie, niezwykle dynamicznie rozwijającą się dyscypliną sportu, której zakres systematycznie się poszerza, a nowe trendy w zachowaniach konsumentów wynikają ze zmodyfikowanych systemów wartości, preferencji odnośnie stylów życia czy odmiennego postrzegania jego jakości.

W kontekście powyższych wskazań praca może stanowić materiał poznawczy, co do kierunku organizacji takich usług w przyszłości, poprzez ujawnione bezpośrednie oczekiwania nurków w zakresie wyeliminowania prawdopodobieństwa wystąpienia sytuacji kryzysowych pod wodą oraz poprawy warunków infrastrukturalnych na zewnątrz akwenu.

MATERIAŁ I METODY

Badania ankietowe przeprowadzono w 2018 roku na grupie 225 nurków. Założeniem przygotowanego kwestionariusza wywiadu było ustalenie:

- powodów, jakimi kierują się konsumenci przyjeżdżając do Piehcin oraz z jaką częstotliwością i w których porach roku najczęściej użytkują zbiornik,
- głównych aktywności podejmowanych przez odwiedzających (w tym dodatkowych poza nurkowaniem),
- bezpieczeństwa akwenu pod względem infrastruktury podwodnej i nawodnej oraz zawodności wypożyczonego sprzętu nurkowego,
- poziomu jakości elementów infrastrukturalnych składających się na pobyt w bazie,
- rodzaju udogodnień, których wprowadzenie wpłynęłyby na zwiększenie odwiedzin akwenu piechcińskiego.

Ankieta składała się z 27 pytań, z których 2 miały formułę otwartą. W odróżnieniu od przygotowanej rok wcześniej (pilotażowej przeprowadzonej w Centrum Nurkowym na grupie 56 osób), w tej wprowadzono dodatkowe zapytania odnoszące się do bezpieczeństwa w zakresie wypożyczanego sprzętu oraz poszerzenia oferty o dodatkowe usługi związane z nurkowaniem. Zbadano (przy pomocy współczynnika korelacji Pearsona r), w jakim stopniu zmienne (w tym: udogodnienia oferowane w Bazie Piehcin bądź przeszkody aktywnego tam wypoczynku) wpływają na ogólną częstotliwość pobytów konsumentów w różnych porach roku.

Dodatkowo czy aktywności podejmowane po przyjeździe do Bazy przekładają się na powody, które towarzyszą nurkom, że to a nie inne miejsce właśnie wybrali. Informacje te mogą okazać się przydatne w budowaniu oferty na przyszłość. Oprócz danych personalnych (płci, wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia) ankietowani podali dodatkowo informacje o posiadanych stopniach nurkowych i uczestnictwie w zorganizowanych przez Centrum Nurkowe szkoleń. Treści ankiety były konsultowane z właścicielem badanego obiektu, a goście wypełniali je osobiście w miesiącach od sierpnia do października.

WYNIKI I ICH DYSKUSJA

Zbiornik Piechciński to jezioro o powierzchni ok. 4,5ha, będące pozostałością zlikwidowanego w latach 60-tych kamieniołomu (ryc. 1). Po jego eksploatacji górniczej zatopione tam rury, stalowe płyty, pojazdy samochodowe, żaglówka czy jacht uczyniły go atrakcyjnym dla pasjonatów podwodnych wrażeń (ryc. 2). Służy on wyłącznie do uprawiania płetwonurkowania i nie jest przeznaczony do innych sportów wodnych, wędkowania ani kąpeli [13].

Ryc. 1 Zbiornik widziany z lotu ptaka.
Źródło: fotografia udostępniona przez właściciela Centrum Nurkowego Piechcin (CNP).

Ryc. 2 Element infrastruktury podwodnej.
Źródło: fotografia udostępniona przez właściciela obiektu (autor: Jolanta Dereszewska).

Z przeprowadzonych badań wynika, że spośród ogółu odwiedzających akwen 76,4% stanowią mężczyźni. Konsumentami to przede wszystkim mieszkańcy miast (83,5%) z wykształceniem wyższym (62,3%) i średnim (27%), posiadający głównie podstawowy (28,1%), średni (26,2%) oraz wyższy (20,7%) stopień nurkowy. Stopień instruktorski miało 12,4% ankietowanych, a pozostali (12,6%) podawali, że albo są dopiero kursantami szkoleń lub wymieniali, jakie konkretnie mają przygotowania do prowadzenia tej aktywności. Ankietowani podali, że uprawnienia i stopnie nurkowe (potwierdzone certyfikatami) uzyskali w ramach dwóch federacji: Światowej Konfederacji Sportów Podwodnych (Confédération Mondiale des Activités Subaquatiques - CMAS) oraz międzynarodowej organizacji - Profesjonalne Stowarzyszenie Instruktorów Nurkowania (Professional Association of Diving Instructors - PADI).

W ramach pierwszej wymienionej organizacji uzyskane poziomy kwalifikacji określane są za pomocą gwiazdek. Jedna z badanych osób posiadała pierwszy stopień płetwonurkowy KDP (KDP-Komisja Działalności Podwodnej)/CMAS* (P1) pozwalający samodzielnie planować nurkowanie i wykonywać je do głębokości 20 m z przynajmniej jednym pełnoletnim nurkiem o takich samych lub wyższych kwalifikacjach KDP/CMAS bądź innej organizacji nurkowej. Inna osoba uzyskała stopień już bardziej zaawansowanego nurka KDP/CMAS** (P2), umożliwiającą jej odbywanie nurkowań na dużych głębokościach, bo aż do 40 m. Odnotowano też dwie osoby, które posiadały ukończony (w pionie rekreacyjnym CAMS) kurs PA1 - Płetwonurek Archeolog, dający możliwość nurkowania w sposób bardziej świadomy znaczenia zabytków znajdujących się w wodzie [14], a także osobę z uprawnieniami Płetwonurek Turystyczny - Nadzorowany KDP/CMAS (PTN), mającą prawo nurkować do głębokości 12 m w towarzystwie instruktora lub z płetwonurkiem posiadającym stopień KDP/CMAS*** (P3) lub równorzędny innej organizacji [15]. W ramach PADI dwoje respondentów miało stopień nurkowy (rekreacyjny) zaawansowany AOWD (Advanced Open Water Diver, Nurek Zaawansowany), pozwalający wykonywać nurkowania do głębokości 30m z nurkiem o tym samym stopniu.

Uzyskane kwalifikacje w ramach ukończonych kursów AOWD zezwoliły czterem osobom podjąć kursy pogłębiające wiedzę i rozwijające umiejętności w zakresie nurkowania głębokiego oraz ratownictwa podwodnego, a mianowicie PADI Deep Diver (Nurkowanie Głębokie) oraz PADI Rescue Diver (Nurek Ratownik). Trzem osobom odbycie tego ostatniego szkolenia pozwoliło przystąpić do pierwszego profesjonalnego kursu nurkowania PADI Divemasters (Przewodnik Nurkowy), dającego m.in. możliwość pracy w Centrach Nurkowych na całym świecie jako organizator bądź przewodnik nurkowań [16].

Tylko jedna osoba podała, że była przygotowana do bycia instruktorem nurkowań technicznych (w ramach kursu PADI Tec40 CCR Instructor). W ankiecie respondenci odnotowali też, że posiadają przygotowanie do nurkowania na wstrzymanym oddechu (2 osoby). Zauważono, że poziom uzyskanych kwalifikacji nurkowych (odbytych szkoleń i kursów) koreluje z wykształceniem nurków, gdyż współczynnik Pearsona r wykazał w tym względzie korelację wysoką na poziomie 0.821. Im wyższe było wykształcenie ogólnie badanych osób, tym częściej dysponowały wysokimi kwalifikacjami nurkowymi. Ankietowani przyjeżdżają do Piechcin od 1998 roku, czyli zanim jeszcze została uruchomiona działalność Centrum (tab. 1).

Najwięcej, bo aż 77 osób odwiedziło zbiornik po raz pierwszy w roku badawczym 2018 w miesiącach od lipca do września (tj. 39,4% ogółu osób, które udzieliły w tej kwestii odpowiedzi) (tab. 1). Od 2011 roku zauważalny jest stały wzrost liczby nowych klientów i spędzanej przez nich czasu w Piechcinie. Analiza wykazała, że badani reprezentowali przede wszystkim cztery grupy wiekowe: 40-44 lata (19,8%), 45-49 lat (16,5%) oraz 35-39 lat (15,9%) i 30-34 lata (14,3%) (zauważono w porównaniu z rokiem 2017 zwiększenie udziału osób w strukturze lat 45-49, która wówczas nie była wiodącą). W grupie 50 lat i więcej znalazło się 25 osób (13,7%), a osób młodszych do lat 19, a także w przedziale 20-29 lat odnotowano odpowiednio 7,7% i 12,1%. Przyjeżdżający to głównie nurkowie z województw: kujawsko-pomorskiego (40,8%), mazowieckiego (22,3%), wielkopolskiego (16,4%), pomorskiego (15,4%). Spotkano też osoby z regionów: dolnośląskiego (3), łódzkiego (5), opolskiego (1) i śląskiego (1). Średnia odległość miejsca zamieszkania badanych osób od ośrodka kształtowała się na poziomie 142,5 km i zwiększyła się o 7,5 km w porównaniu z rokiem poprzednim.

Lata, w których badani nurkowie poraz pierwszy odwiedzili zbiornik piechciński (z szacunkową liczbą odwiedzin do 2018 roku łącznie).

Odwiedzający Zbiornik w Piechcinie w latach 1998-2010 oraz Centrum Nurkowe Piechcin (CNP) w latach 2011-2018			
Rok	Liczba osób*	Liczba odwiedzin od danego roku do 2018	Średnia liczba odwiedzin na 1 osobę
1998	1	30	30
1999	1	Brak odpowiedzi	-
2000	4	63	15,7
2003	3	40	13,3
2004	1	14	14
2005	2	12	6
2008	2	300	150
2009	5	430	86
2010	12	316	26,3
2011**	8	139	17,3
2012	3	113	37,6
2013	14	434	31
2014	12	110	9,1
2015	19	146	7,6
2016	11	186	16,9
2017	20	145	7,2
2018	77	128	1,6
Razem	195	2606	13,3
Razem	164	1401	8,5
2011-2018			
Razem	31	1205	38,8
1998-2010			

*30 osób nie udzieliło odpowiedzi, od którego roku odwiedza Centrum i nie podało przybliżonej częstotliwości przyjazdów

** rok rozpoczęcia działalności CNP

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Dostępność bazy w ciągu roku nurkowie ocenili wysoko (62,8% bardzo dobrze i 27,5% dobrze), podobnie jak ofertę wypożyczanego w niej sprzętu (40,3% bardzo dobrze i 15% dobrze) (porównywalnie do roku 2017). Duża grupa osób korzystała z własnego ekwipunku, dlatego nie wyrażała zdania na jego temat (42,6%). W pojedynczych przypadkach wydano oceny złe (1) lub bardzo złe (1). Były to dwie spośród 6 osób, które spotkały się z jego usterkami, a mianowicie: pękniętym paskiem od maski nurkowej (1); pękniętym paskiem od płetw (3); brakiem oringu na pierwszym stopniu automatu (1); nieszczelnością węży (1); pustą lub niepełną butlą (1); problemem z zaworami upustowymi (1) oraz nieprzyjemnym zapachem powietrza w butli (2 osoby).

Odnotowane usterki mogą rzutować na bezpieczeństwo nurka, niemniej zgodnie z regulaminem Bazy każda osoba przed wejściem do wody zobowiązana jest do sprawdzenia kompletności i sprawności sprzętu używanego nie tylko przez siebie, ale i partnera. Takie procedury pozwalają szybko wyeliminować pojawiające się ryzyko zagrożenia zdrowia, a także życia uczestników nurkowania.

Zauważone mankamenty nie przełożyły się na ocenę bezpieczeństwa CNP, gdyż 42,4% ankietowanych uważa, że jest to jeden z ważniejszych aspektów, który ceni sobie u organizatora, po dobrze zorganizowanej infrastrukturze podwodnej, która otrzymała najwyższe noty (56,4%), dostępności obiektu w ciągu całego roku (52,8%), jego infrastrukturze brzegowej (49,3%) i przyjemnej, panującej tam po przyjeździe atmosferze (45,7%).

Docenione zostało też zaplecze socjalne (39,1%) i w mniejszym zakresie kreatywność oraz kwalifikacje organizatora (12,4% vs 7,5%) czy możliwość odbywania szkoleń na różne stopnie (kwalifikacje) (5,7%). W pytaniu otwartym podkreślono ważność aspektu przyrodniczego i ludzkiego (pozytywne nastawienie w stosunku do innych - zarówno osób przebywających, jak i pracujących w Bazie).

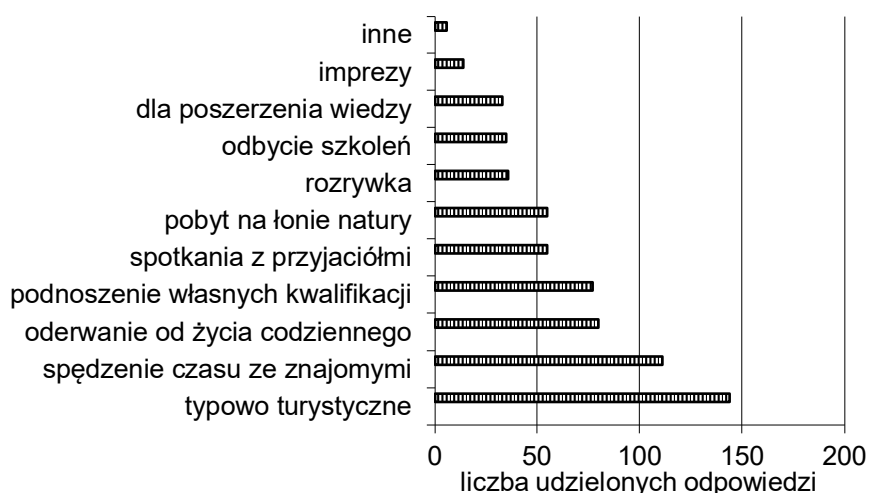
Ta ocena wizerunku całego obiektu przekłada się na to, z kim nurkowie przyjeżdżają do Piechcin, gdyż korelacja w tym zakresie wykazała zależność istotną 0,487. Najczęściej wskazywano towarzystwo przyjaciół (57,7%; analogicznie jak w roku 2017, gdzie wskazań było wówczas 60,7%), Centra Nurkowe (24%), swoje rodziny (14,6%), Kluby Nurkowe (12,8%). Niższy odsetek ankietowanych podał przyjazdy wraz z małżonkiem (10,2%) albo indywidualne (7,5%), z dziećmi (5,3%) (grupy wcześniej nie odnotowanej) bądź grupą turystyczną (4,8%).

Powody, którymi kierują się respondenci odwiedzając opisywane miejsce podyktowane są przede wszystkim względami typowo turystycznymi (144 osoby, tj. 64%) i chęcią spędzenia czasu ze znajomymi (110 osób, tj. 48,8%) (ryc. 3). W 2017 roku decyzje te miały odmienny charakter i wykazywały głównie podłoże kształceniowe, a dopiero towarzyskie i typowo turystyczne. Wśród „innych” podawane były, te związane z ogólnymi walorami akwenu (jego położeniem i jakością wody) oraz możliwością prowadzenia tam przez instruktorów kursów i szkoleń.

Z kolei trzema głównymi aktywnościami, którym oddają się ankietowani w Piechcinie są nurkowania typowo turystyczne (75,5%), nurkowania treningowe (44%) oraz szkoleniowe (24%) (tym aspektem przypisywano w 2017 roku tak samo wysokie noty - odpowiednio: 83,6% vs 60% vs 36,3%). Rzadziej wykonywane są nurkowania nocne (11,1%), nurkowania z wykonywaniem zdjęć i filmów podwodnych (11,1%), nurkowania podlodowe czy zapoznawcze (10,6% vs 5,3%). W pojedynczych przypadkach wskazywano: nurkowania w stylu retro (retro nurki), na wstrzymanym oddechu, a także

aktywności ograniczająca się do obserwacji życia podwodnego poprzez unoszenie się na powierzchni wody z zanurzoną twarzą (przy wyposażeniu w maskę, fajkę oraz płetwy) (łącznie 3,5% osób). W odniesieniu do nurkowań szkoleniowych należy zauważyć, że większość badanych (92,4%) odbywa je ze swoimi instruktorami. Niewielka część osób korzysta w tym względzie z pomocy Centrum, a jeśli już to głównie szkoleń podstawowych PADI-OWD (Open Water Diver, Samodzielny Nurek) oraz szuka tu wsparcia w przygotowaniach do nurkowań retro. Łącznie od 2011 roku wzięto udział w 71 takich szkoleniach (średnio 4 przypadających na 1 osobę). Centrum Nurkowe Piechcin nie jest organizatorem nurkowania, a daje jedynie możliwość korzystania ze zbiornika wodnego, jego otoczenia i infrastruktury.

Każde nurkowanie odbywa się w Bazie na wyłączną odpowiedzialność osoby nurkującej, która ma bezwzględny obowiązek dokonania osobistego wpisu na kartę nurkową zaraz po wjeździe na teren akwenu. Ponadto płetwonurkowie muszą okazać obowiązkowo ubezpieczenie oraz ważne badania lekarskie (w przypadku ich braku wypełnić stosowne oświadczenie o stanie swojego zdrowia). Podczas nurkowań szkoleniowych i stażowych organizatorem nurkowania jest instruktor prowadzący, natomiast w przypadku nurkowań rekreacyjnych osoba posiadająca najwyższe uprawnienia nurkowe wyznaczone przez parę lub grupę nurkową. W przypadku nurkowań zorganizowanych grup nurkowych organizatorem jest instruktor organizujący nurkowanie. Dla zapewnienia bezpieczeństwa certyfikaty potwierdzające posiadane przez nurków kwalifikacje i umiejętności przechowywane są na czas pobytu w depozycie.

Ryc. 3 Powody, dla których respondenci przyjeżdżają do Centrum Nurkowego Piechcin. Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Przeanalizowano czy rodzaj podejmowanych przez respondentów aktywności wykazuje związek z porami roku, w których przyjeżdżają oni do Bazy Piechcin. Zdecydowanie latem i jesienią obserwuje się największe uaktywnienie odwiedzin związanych z nurkowaniami rekreacyjnymi, treningowymi i nocnymi. Siła korelacji jest tu wysoka (współczynniki kształtują się na poziomie odpowiednio 0,847 i 0,877). Z kolei w sezonie wiosennym odnotowano zależność wyraźną, ale nie wysoką (0,422) z odbywaniem przez nurków zwłaszcza szkoleń, nurkowań zapoznawczych oraz związanych z wykonywaniem zdjęć, a także filmów.

W sezonie zimowym zaś, wskaźnik korelacji wykazał znaczne (0,757) powiązanie z nurkowaniami typowo turystycznymi, treningowymi i podlodowymi. Centrum Nurkowe wizytowane jest (podobnie jak w przeprowadzonych badaniach pilotażowych) [17] najczęściej raz lub dwa razy do roku we wszystkich sezonach rocznych (tab. 2). W 2017 roku była to niewielka przewaga przyjazdów zimą, z kolei w 2018 roku zdecydowanie odwiedziny nurków przypadają na sezon letni (VI-VIII).

Tab. 2

Liczba odwiedzin Centrum Nurkowego w Piechcinie w poszczególnych miesiącach w ciągu roku.

Lp.	Przyjazdy do Centrum Nurkowego	Zima (XII-II)	Wiosna (III-V)	Lato (VI-VIII)	Jesień (IX-XII)
1.	raz w tygodniu	8	8	13	6
2.	dwa razy w tygodniu	4	5	7	5
3.	kilka razy w tygodniu	0	1	4	1
4.	raz w miesiącu	12	20	25	19
5.	dwa razy w miesiącu	1	14	19	14
6.	kilka razy w miesiącu	2	9	16	6
7.	raz lub dwa razy w sezonie	29	36	42	39
8.	raz w roku	19	11	38	35
	Razem*	75	104	164	125

*odpowiedzi nie sumują się ze względu na możliwość podania różnych odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Informacje o analizowanym miejscu ankietowani pozyskali od swoich znajomych bądź przyjaciół (57,3%) oraz rodziny (4,4%). Marketing szeptany odegrał bardziej znaczącą rolę w dotarciu do nowych, potencjalnych klientów aniżeli Internet (24%). Poza tym 12,9% osób dowiedziało się o istnieniu ośrodka bezpośrednio od swoich instruktorów, konkurencyjnych szkół nurkowania, centrów i baz nurkowych, ośrodków szkoleniowych czy na targach nurkowych. Odnotowano też osobę, która zainteresowała się CNP w czasie odbywanej podróży przez teren gminy.

Przygotowane przez właściciela materiały promocyjne w postaci wizytówek, folderów bądź ulotek nie miały istotnego znaczenia dla osób przyjeżdżających tu poraz pierwszy (wskazało je łącznie tylko 5 osób). Niemniej nurkowie zauważają w tym zakresie braki i kierują oczekiwania w stosunku do zarządcy obiektu, by udostępnił laminowane mapy infrastruktury podwodnej (51,1%) (w celu przypięcia np. do tabliczki nurkowej). Domagano się również folderów (16%), wizytówek (9,7%), ulotek (7,5%), a także lepszej promocji w mediach społecznościowych, internetowego newslettera dla chętnych, strony www w wersji mobilnej, map cyfrowych zbiornika o dużej rozdzielczości udostępnionych w Internecie, pamiątkowych magnesów, tablic z ogłoszeniami i billboardów (łącznie 8,4% osób). Niedociągnięcia w tych kwestiach nie miały istotnego wpływu na całościową ocenę oferty (0.428), której podstawowym elementem przypisywano najczęściej noty wysokie (bardzo dobre i dobre) (tab. 3).

Tab. 3

Ocena podstawowych elementów składających się na pobyt w Centrum Nurkowym.

Lp.	Elementy oceny	Bardzo dobrze	Dobrze	Średnio	Źle	Bardzo źle	Nie ma zdania
w % ogółem							
1.	Pomieszczenia socjalne	52,3	40,2	2,4	0,9	-	4,2
2.	Salę wykładowe	33	27,9	1,1	-	-	38
3.	Podwodne atrakcje	48,6	42,7	5,3	0,5	-	2,9
4.	Pomoc w rezerwacji noclegów	25,8	17,9	1,5	-	-	54,8
5.	Możliwość wypożyczenia sprzętu	46,8	20,5	1,4	-	-	31,3
6.	Czas napełniania butli nurkowych powietrzem	55,8	16,9	1,4	-	-	25,9
7.	Jakość powietrza w butlach nurkowych	49	20,8	3,3	-	0,4	26,5
8.	Możliwość przechowywania sprzętu	46	22,5	-	-	-	31,5
9.	Obsługa instruktorska	26,9	11,5	-	-	-	61,6
10.	Przestrzeń parkingowa	42,3	41,8	14,5	-	-	1,4
11.	Kursy i szkolenia	16,4	8,2	0,5	-	0,5	74,4
12.	Organizacja przyjazdów pod względem logistycznym	28,5	27,5	2,0	-	-	42
13.	Porządek na bazie i w jej otoczeniu	71,1	26,4	24	-	-	-
14.	Bezpieczeństwo akwenu	58,6	34,8	1,4	0,9	-	4,3
15.	System promocji	19,7	26,6	6,4	0,9	-	46,4
16.	Cena za usługę	25,6	50,3	12,8	1,9	0,4	9
17.	Ogólna atmosfera	72	26,2	1,0	0,4	-	0,4
18.	Zaplecze sanitarne	47,6	37	10,1	1,4	-	3,9
19.	Imprezy nurkowe	25,2	17,3	1,0	0,5	-	56
20.	Inne (podaj, jakie)	40	-	-	10	-	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Respondenci przypisują szczególną wagę sprzyjającej nurkowaniu pozytywnej atmosferze panującej w Bazie (72%), utrzymaniu przez organizatora porządku w jej otoczeniu (71,1%) oraz zapewnieniu bezpieczeństwa akwenu (58,6%). Ważność tych czynników podkreślano już w 2017 roku, z tymże na drugim wówczas miejscu najwyższą rangę, po sprzyjającej atmosferze (74,6%) przyznano dobrze zorganizowanemu zapleczu socjalnemu (71,1%), a dopiero bezpieczeństwu zbiornika (64%). Wszystkie najważniejsze elementy składające się na pobyt w CNP oceniane były na poziomie bardzo dobrym i dobrym. Incydentalnie przypisywano im noty złe lub bardzo złe, albo nie poddawano ocenie wcale.

Ta ostatnia ewentualność była spowodowana głównie niedostatecznym poziomem wiedzy na ich temat. Sygnalizowany wcześniej brak uczestnictwa w szkoleniach organizowanych w ośrodku uniemożliwił ocenę przeprowadzanych tu możliwości podnoszenia kwalifikacji (74,4%), a tym samym jakości sal wykładowych (38%) i obsługi instruktorskiej (61,6%). Osoby korzystające z własnego sprzętu nurkowego nie miały zdania na temat sposobów jego przechowywania (31,5%), wypożyczenia (31,3%) i konserwacji (25,9% vs 26,5%).

Brak wiedzy w zakresie systemu promocji (46,4%) był podyktowany otrzymaniem informacji o ofercie za pośrednictwem bezpośredniego przekazu ustnego. Znaczny odsetek osób nie odniósł się też do organizowanych imprez nurkowych (56%) i logistycznej organizacji przez właściciela przyjazdów gości (42%), bo z nich nigdy nie korzystał. Ankietowani potrafili natomiast wskazać swoje oczekiwania w stosunku do poprawy infrastruktury nawodnej (18,7%) i podwodnej (17,3%) oraz innych udogodnień, które nie tylko ułatwiłyby im pobyt, ale również wpłynęły na częstotliwość przyjazdów (15,4%). Przede wszystkim nurkom brakuje dostępu do sanitariatów i zaplecza gastronomicznego. Niedostatek bieżącej wody, której doprowadzenie wiązałoby się z bardzo dużymi kosztami inwestycyjnymi właściciel rozwiązał przygotowaniem odpowiedniego do tego celu kontenera (ryc. 4), wpisującego się w całościowe zagospodarowanie infrastrukturalne obiektu (ryc. 5).

Ryc. 4 Kontener z sanitariatami. Źródło: fotografia udostępniona przez właściciela CNP (autor: Jolanta Dereszewska).

Ryc. 5 Zagospodarowanie infrastrukturalne zbiornika (autor: Robert Werner).

Uruchomienie biznesu gastronomicznego ograniczają natomiast procedury natury ekonomicznej i prawnej. Niemniej organizator dla zapewnienia należytego komfortu udostępnia nurkom, a także osobą im towarzyszącym ogrzewaną salę, wyposażoną w miejsca do siedzenia i sprzęt kuchenny. Z uwagi na planowane przyjazdy z rodziną i dziećmi, respondenci oczekują placu zabaw dla dzieci wyposażonego w piaskownicę oraz wprowadzenia osłon przed zbyt intensywnym słońcem w sezonie wakacyjnym. Ponadto pomostu dla osób towarzyszących nurkom, sauny, pola namiotowego, jak również zwiększenia miejsc noclegowych.

Zaspokojenie tych potrzeb jest dla odwiedzających Piechcin istotne, gdyż poza nurkowaniem chętnie oddają się tu dodatkowym aktywnością takim jak: grillowanie (48,8%), biesiadowanie przy ognisku (40%), zwykłe pływanie (22,6%), spacer (15,1%), bieganie (6,6%), jazda na rowerze (4%) czy pływanie łódką bądź kajakiem na pobliskich akwenach (3,1%).

Jednocześnie zwrócono uwagę na konieczność rozbudowy pomieszczeń do przechowywania sprzętu nurkowego i poszerzenia strefy parkingowej. Przy samym zbiorniku wyrażano prośby o przygotowanie dodatkowych zejść do wody (w tym wysokich ławek), stanowisk przygotowawczych, toru do ćwiczeń poręczowych i dostępności wody do płukania sprzętu. W zakresie infrastruktury podwodnej proponowano uatrakcyjnienie akwenu o nowe eksponaty, a mianowicie: samolot, rury, wraki.

Zdaniem właściciela niektóre propozycje nie znajdują ekonomicznego uzasadnienia, gdyż na przykład kwota wydatkowana na zakup i zatopienie wraku samolotu oscylowałaby w granicach 200 tys. zł., na co go nie stać. Zaproponowano również odwrócenie zatopionego wraku holownika i udostępnienie go do podwodnego zwiedzania. Najwięcej jednak uwag kierowanych było do zmian w toni podwodnej związanych z utrzymaniem odpowiedniej orientacji, a mianowicie: wprowadzenia oznakowań na poręczówkach, by wiedzieć, w którym kierunku się płynie (np. drogowskazów ledowych) i do jakich atrakcji. Sugerowano też większe zarybienie zbiornika. Zainteresowanych przygotowaniem mieszaniny oddechowej Nitrox było 50,7% badanych, a organizowaniem imprez, na których byłyby testowany sprzęt nurkowy 65,9% osób. Bez względu na wskazywane mankamenty oferty i oczekiwania stawiane właścicielowi obiektu 54% nurków oceniło Bazę Piechcin na tle innych jednostek w kraju na poziomie bardzo dobrym, a 35,2% na dobrym.

Z ogółu przebadanych respondentów 48,6% osób potwierdziło, podobnie jak rok wcześniej (48%), że zagospodarowanie obiektu spełnia ich oczekiwania pod każdy względem. 98,5% respondentów chce tu wrócić ponownie, ale wskazuje (90,2%), że nie jest to jedyne miejsce, w którym nurkuje. Jednak dla wielu (71,2% vs 66% w 2017 roku) odegrało ono bardzo znaczącą rolę w przygotowaniach do nurkowań na większych zbiornikach wodnych (morzach: Adriatyckim, Bałtyckim, Czarnym, Karaibskim, Norweskim, Północnym, Śródziemnym oraz oceanach: Atlantyckim, Indyjskim) i jeziorach (np. Hańcza). Częstotliwość swoich przyjazdów badani uzależniają od braku czasu (57 osób, tj. 25,3%), odległości, jak dzieli ich miejsce zamieszkania od zbiornika (53 osoby, tj. 23,5%), ceny (5 osób-2,2%), ograniczeń zawodowych i rodzinnych (4 osoby-1,7%), odwiedzania innych konkurencyjnych baz (3 osoby-1,3%), braku zorganizowanej grupy społecznościowej, zrzeszającej w Internecie miłośników piechcińskiego akwenu (1 osoba), a także braku wyżywienia na miejscu (1 osoba).

Otrzymane wyniki badań nie odbiegają w znacznym stopniu od tych otrzymanych rok wcześniej, ale należy je traktować, jako porównawcze i uzupełniające. Rzeczywista liczba osób przyjeżdżających do CNP jest w ciągu roku wyższa, niemniej prowadzone obserwacje w tym zakresie pozwalają wysnuć przypuszczenie, że jakość usług utrzymywana na określonym poziomie przez właściciela obiektu przekłada się w znacznym stopniu na zadowolenie nurków z całościowej oferty.

Pasjonaci podwodnych wrażeń przyjeżdżają nie tylko, aby eksplorować akwen w celach turystyczno-szkoleniowo-treningowych, ale by uczestniczyć także w organizowanych tu okolicznościowych imprezach czy ogólnopolskich akcjach nurkowo-ekologicznych, których intencje skupiają się na ochronie środowiska (oczyszczeniu dna zbiornika wodnego, linii wodno-brzegowej oraz bezpośredniego otoczenia akwenu). Działania w tym zakresie mają nie tylko swój oddźwięk edukacyjny w skali regionu, ale i promujący obszar wiejski, jako przyjazny środowisku. Centrum Nurkowe Piechcin odgrywa ważną rolę w tworzeniu warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki, opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej przez swoje uczestnictwo w strategicznym dokumencie - Narodowa Strategia Spójności (NSS).

W ramach projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) - Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego otrzymało dofinansowanie w kwocie 347 490 zł (w tym z EFRR: 259 370 zł, a budżetu państwa: 52 120 zł), które pozwoliło na rozbudowę oraz unowocześnienie CNP, dzięki zakupowi sprzętu i usług, jako elementów dywersyfikacji oferty, a także rozwoju firmy. Całkowita wartość inwestycji wyniosła 606 870 zł (259 380 zł to wkład własny właściciela). Jak podkreśla Bański [18] przedsiębiorczość na wsi ma istotny wpływ na ogólny rozwój regionów, w tym też na poprawę jakości życia na wsi. Właściciel tworząc na bazie lokalnych zasobów ofertę dla

konkretnego segmentu nabywców, stworzył inwestycję, która nie tylko jemu przynosi wymierne korzyści finansowe, ale również lokalnej społeczności.

WNIOSKI

- Badania potwierdziły wysoką jakość usług prowadzonych w Bazie Piechcin, zarówno pod względem obsługi nabywców, jak i zagospodarowania otoczenia. Zaplecze materialne usług okazało się być tym uwarunkowaniem, które sprawia, że nurkowie chcą tu ponownie przyjeżdżać. Przede wszystkim ankietowani zwrócili uwagę na atrakcyjność infrastruktury podwodnej i brzegowej, czyli te elementy, które mają dla nich najważniejszą przydatność dla nurkowania.
- Aktywnościami głównie podejmowanymi przez nurków w Bazie są nurkowania turystyczne (rekreacyjne) albo treningowe, którym badani oddają się najczęściej w towarzystwie swoich przyjaciół, znajomych z centrów nurkowych bądź rodziny. Przyjeżdżają tu we wszystkich sezonach rocznych, z przewagą letniego, by oprócz pasji nurkowania (podniesienia umiejętności i kwalifikacji) spędzić czas ze znajomymi i oderwać się od obowiązków życia codziennego.
- Odnotowane uchybienia w zakresie wadliwego sprzętu nurkowego (spowodowane prawdopodobnie błędami wynikającymi czy to z nieprawidłowego użycia, złej konfiguracji czy też niewłaściwej konserwacji) ostatecznie nie wpłynęły w sposób negatywny na całościową ocenę poziomu bezpieczeństwa akwenu (łącznie 93,4% osób obdarzyło organizatora zaufaniem i w tym zakresie przyznało mu noty bardzo dobre i dobre). Niemniej dostrzeżona i dobrze oceniona przez klientów pewność usługi (jej bezpieczeństwa) powinny sprawić, że właściciel obiektu będzie w przyszłości należycie kontrolował stan wypożyczanego przez siebie sprzętu nurkowego, by zredukować prawdopodobieństwo wystąpienia wypadku. W przypadku usług nurkowych jest to bowiem jeden z najważniejszych wyznaczników jakości oferty, którego wiarygodności nie można zawieść.
- Analizując dane dotyczące stopnia spełnienia oczekiwań klientów w zakresie poprawy warunków nurkowania, należy stwierdzić, że zgłaszają oni (podobnie, jak respondenci w ubiegłym roku) wprowadzenie ważnych ulepszeń w toni wodnej dla zapewnienia im poczucia komfortu, a tym samym bezpieczeństwa. Chodzi o umieszczenie odpowiednich oznakowań, które ułatwiłyby im penetrację zbiornika, dotarcie do wszystkich zatopionych tam eksponatów, a tym samym pozwoliły zachować w wodzie lepszą orientację.
- Braki infrastrukturalne dostrzeżone przez klientów nie przełożyły się na ogólną ocenę obiektu i deklarowane w przyszłości powroty. Prawdopodobnie osoby odwiedzające obiekt od lat (po kilkanaście lub kilkadziesiąt razy) mogą czuć znużenie tymi samymi podwodnymi atrakcjami, dlatego w tym zakresie głównie zgłaszały wprowadzenie usprawnień.
- Baza Piechcin na przestrzeni ostatnich lat wypracowała i wzmocniła swoją markę. Znajduje to odzwierciedlenie w zaufaniu klienta (polecającego ofertę innym nurkom-marketing szeptany), częstotliwościach powrotu tych samych osób, jak i liczbie przyjazdów osób nowych. Oznacza to dobrą reputację Centrum wśród konkurencyjnych podmiotów na rynku tych usług.
- Przeprowadzone badania wśród nurków mogą mieć wartość poznawczą dla innych organizacji prowadzących (lub chcących prowadzić) podobne usługi, gdyż bez znajomości opinii potencjalnych klientów podejmowane działania mogą nie odzwierciedlać oczekiwanego poziomu oferty i być obciążone ryzykiem.

LITERATURA

1. Skrzyński S. Nurkowanie głębokie w pracach podwodnych w Polsce, Polish Hyperbaric Research 2(67) 2019, 69-92. <http://doi.org/10.2478/phr-2019-0007>;
2. Józwiak D. Siermontowski P. Dąbrowiecki Z. Olszański R. Analiza ryzyka wystąpienia wypadku nurkowego w nurkowaniach wojskowych i rekreacyjnych, Polish Hyperbaric Research 4(53) 2015, 41-54. DOI 10.1515/phr-2015-0022;
3. Ustawa Prawo przedsiębiorców z dnia 6 marca 2018 r. (Dz.U. 2018 nr 646);
4. Ustawa Prawo o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989 r. (Dz.U. 1989 nr 20 poz. 104);
5. Ustawa kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93);
6. Ustawa kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553);
7. Normy PN-EN: PN-EN 14467. Usługi w nurkowaniu rekreacyjnym. Wymagania dotyczące usługodawców; PN-EN 14153-1. Usługi w nurkowaniu rekreacyjnym. Minimalne wymagania bezpieczeństwa dotyczące szkolenia pletwonurków rekreacyjnych. Część 1: Poziom 1 – Pletwonurek nadzorowany; PN-EN 14153-2. Usługi w nurkowaniu rekreacyjnym. Minimalne wymagania bezpieczeństwa dotyczące szkolenia pletwonurków rekreacyjnych. Część 2: Poziom 2 – Pletwonurek samodzielny; PN-EN 14153-3. Usługi w nurkowaniu rekreacyjnym. Minimalne wymagania bezpieczeństwa dotyczące szkolenia pletwonurków rekreacyjnych. Część 3: Poziom 3 – Przewodnik nurkowy; PN-EN 250. Sprzęt do oddychania. Aparaty powietrzne butlowe do nurkowania ze sprężonym powietrzem, z obiegiem otwartym. Wymagania, badanie, znakowanie; PN-EN 1809. Sprzęt do nurkowania. Kompensatory pływalności. Wymagania funkcjonalne i bezpieczeństwa, metody badań; PN-EN 12628. Sprzęt do nurkowania. Urządzenia ratowniczo-wypornościowe. Wymagania funkcjonalności i bezpieczeństwa oraz metody badań; PN-EN 13319. Sprzęt do nurkowania. Głębokościomierze i przyrządy zespolone do pomiaru głębokości oraz czasu. Wymagania funkcjonalności i bezpieczeństwa oraz metody badań; PN-EN 1968. Okresowa kontrola i badania stalowych butli do gazów bez szwu; PN-EN 1802. Butle do gazów. Okresowa kontrola i badania butli do gazów bez szwu ze stopu aluminium;
8. https://www.pttk.pl/ks3/dok/k17_u240_z01_20110618.pdf [cytowano 2019-12-7];
9. Zawadzki D. Wykorzystanie zalanych kamieniołomów i wyrobisk pokopalnianych w turystyce specjalistycznej - nurkowanie rekreacyjne. w: Współczesne problemy badań geograficznych, Wybrane problemy geografii turystyki, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2013, str.255-267. <https://www.researchgate.net/publication/259930463> [cytowano 2019-12-7];
10. Pietrzyk-Sokulska E. Zbiorniki wodne w wyrobiskach pogórnictwa - nowy element atrakcyjności krajobrazu miasta. w: KRAJOBRAZ A TURYSTYKA, Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego Nr 14, Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG 2010, 264-272. ISSN: 1896-1460, ISBN: 978-83-61695-06-6;
11. Pietrzyk-Sokulska E. Zbiorniki wodne w kamieniołomach jako nowy element krajobrazu. Przegląd Geologiczny, vol.63, nr 8 2015: 464-469, bwmeta1.element.baztech-c645369b-8b5c-48f3-acd1-a6b38f467598 [cytowano 2019-12-7];
12. Berbeka J. Współzależność nurkowania i turystyki wyjazdowej. w: Gaworecki W.W, Mroczynska Z. redaktorzy. Turystyka i sport dla wszystkich w promocji zdrowego stylu życia. wyd. Gdańsk WSTiH; 2008, 457-458. ISBN: 978-83-7531-072-6;
13. bazapiechcin.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=59 [cytowano 2019-12-7];
14. albikrosno.pl/wykaz-stopni-nurkowych [cytowano 2019-12-7];
15. nurkowanienapoleon.pl/stopnie-nurkowe/ptn-pletwonurek-turystyczny-nadzorowany/ [cytowano 2019-12-7];
16. <https://www.underwater.pl/kursy-nurkowania/padi-divemaster.html> [cytowano 2019-12-7];

17. Cichowska J., Garbacz J.K, Ciechalski J. Rola bazy Piechcin w rozwoju turystyki specjalistycznej pod kątem przygotowań do penetracji nurkowych Bałtyku. Polish Hyperbaric Research 2018 2(63), 51-61. DOI: 10.2478/phr-2018-0013;
18. Bański J. Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości na wsi-wybrane zagadnienia. w: Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich. T. 102, Z.1 2015, 59-69. ISSN 2353-4362.

dr Jolanta B. Cichowska

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska
Zakład Inżynierii Środowiska
ul. Sucha 9, 85-789 Bydgoszcz
Tel. (52) 340 82 61/340 84 40